МАГІЛЁЎСКІЯ ВЕДАМАСЦІ
17 сакавіка 2020

Да 100-годдзя з дня нараджэння Аляксея Пысіна

Віктар АРЦЕМ'ЕЎ

Беларускі пісьменнік, член Магілёўскага аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі Віктар Арцем'еў – сябар і даследчык жыцця і творчасці паэта Аляксея Пысіна. Ён напісаў шмат артыкулаў, эсэ, успамінаў, нататкаў пра жыццё і творчасць вялікага паэта, пра яго месца ў беларускай літаратуры.

Віктар Арцем'еў – аўтар зборнікаў пра Аляксея Пысіна: «Вянок Аляксею Пысіну» (2006), «Паэт вузел завязаў» (2008), «Бібліятэка паэта Аляксея Пысіна» (2011), «Пысіны: ад прадзеда да праўнукаў» (2011), «Урокі Аляксея Пысіна» (2013). У 2015 годзе выйшла, як кажа сам Віктар Іванавіч, галоўная кніга яго жыцця «Пісьменнікі і кнігі». На яе старонках – асобны раздзел пысініяны «Вянок Пысіну».

Прапануем вашай увазе разважанні Віктара Іванавіча пра Аляксея Пысіна, якія змешчаны ў яго невялікай брашуры «Мужны воін, глыбінны сейбіт, светлы чалавек» (2020).

Урок памяці

А.В.Пысін – унікальны і тонкі лірык, а пра вайну яго творчасць фенаменальная: ён сказаў сваё слова франтавіка наймацней з усіх беларускіх паэтаў, яно на ўзроўні Янкі Купалы, Аляксандра Твардоўскага, Канстанціна Сіманава. Хаця ўлады не паспелі яго ўганараваць званнем, ды ўсёроўна ён з намі, ён народны душою...

Мінута маўчання

Памяці Аляксея Пысіна

Яму б ляснымі сцежкамі прайсці,
Адчуць раптоўна подых навальніцы...
Шумяць трывожна сосны. Пры жыцці
Любіў ён слухаць шолах таямнічы.
Яму б у жыта спелае ўвайсці,
Літое зерне на сцяблах паспела...
Хвалюецца і жыта, пры жыцці
Не ўсё пераказаць яму паспела.
Не знікне ў папяровым забыцці
Радок з адвечнай думкаю ягонай.
Схіліся, жыта! Ён жа пры жыцці
Саромеўся увагі і паклонаў.
Замрыце, сосны! Ён жа пры жыцці
Так мала зведаў цішы і спакою.
Мо галасы ўсіх тых, хто ў небыцці,
Пачуў паэт хвілінай вось такою.
З вайны, з юнацтва дымнага, здаля
Паклікалі сябры-аднапалчане.
...Чутно, як цяжка дыхае зямля,
Ахутаная воблакам маўчання.
Маўчыць зямля травою і пяском.
Хвіліна цішыні на Прыдняпроўі.
У горле слёз нявыплаканых ком –
Запозненым прызнаннем у любові.

Святлана БАСУМАТРАВА.

Запаветы паэта моладзі

Аляксей Пысін пісаў творы пра маладых, пісаў і для маладых. Для юнакоў і дзяўчын ён выдаў зборнік вершаў «Вярбовы мост». Пісаў паэт і для дзяцей малодшага і сярэдняга ўзросту: ёсць больш за дзясятак вершаў, паэмы «Кавылёк» і «Дзяўчынка Марыям» і паэмы-казкі «Алёшка», «Казярог» і «Незвычайнае падарожжа».

У сваіх творах паэт не павучае чытача, а шчыра дзеліцца з ім сакрэтамі майстэрства і з поўным даверам вядзе гамонку на роўных: ён вучыць чытача і сам вучыцца ад яго. І яму вучні і студэнты верылі. І сёння вераць. Сваімі паэтычнымі радкамі ён і сёння нясе маладым спрадвечную мудрасць народа, асвятляючы ім шлях – ён вядзе маладых у жыццё. Чытайце вершы, паэмы і казкі паэта: у іх вы знойдзеце багата парад-запаветаў, як ісці ў жыццё, як ісці па жыцці... Вось толькі некалькі з іх:

Шчасце сеецца, жнецца,
Шчасце ў кузнях куецца,
У мартэнах кіпіць.

Дала мне маці гэту мову,
Каб не нямым пайшоў у свет.

На зямлі ўзыходзіць запавет –
Памыляцца толькі не ў галоўным.

Усё ад нас,
Зберагчы сёння трэба
Больш святла, цеплыні, дабраты.

На зямлі адзіная ўдача:
У вечным слове чалавекам быць.

Народны душою

Аляксей Пысін – Майстар прыгожага беларускага пісьменства. Ён слаўны сын Беларусі і паэт народны душою. Яго паэзія ўслаўляе каштоўнасці агульначалавечыя, вечныя і будзе жыць стагоддзі. Яна будзе жыць, пакуль жыве беларускі народ і яго родная мова.

Дала мне маці гэту мову,
Каб не нямым пайшоў у свет,
Дала мне маці гэту мову
Як спадчыну і запавет.
Была яна не беларучкай
І на жніве, і на сяўбе;
На глебе добрай беларускай
Здабыты словы ўсе яе.
Прапахлі сонцам і падзолам,
Дажджамі, сокамі раслін,
Пад знак рукам яе мазольным,
Што мелі толькі ў сне пачын.
Дачка мая! У жыццёвай прозе,
У буднях і святочным днём
Не пакідай яе ў парозе,
Калі ў нечы ўвойдзеш дом.

Аляксей ПЫСІН.

Віншуем з днём нараджэння:

1 сакавіка – Ясева Уладзіміра Віктаравіча
10 сакавіка – Какорыча Віктара Леанідавіча
10 сакавіка – Мельнікава Анатолія Леанідавіча
10 сакавіка – Мінчанку Мікалая Нікіфаравіча
21 сакавіка – Арцем'ева Віктара Іванавіча
21 сакавіка – Кунцэвіча Віктара Іванавіча

Наталля АЗАРАНКА

Наталля Азаранка нарадзілася ў вёсцы Бароньки Касцюковіцкага раёна Магілёўскай вобласці. Член Саюза пісьменнікаў Беларусі. Піша вершы з юнацтва як на рускай, так і на беларускай мовах. Яе паэзія вельмі лірычная. Наталля Пятроўна аднолькава лёгка і трапятліва дакранаецца сваім паэтычным пяром да розных жыццёвых тэм. Піша пра лёс, пра родную зямлю, пра час, пра людзей, пра каханне!.. Вершы Наталлі – гэта споведзь, яны напісаны ад душы і для душы, простыя і па-філасофску асэнсаваныя адначасова.

Аўтар зборнікаў вершаў «Небесных мыслей зеркала» (2010), «Вернисаж судьбы» (2018), «Тринадцать месяцев» (2020).

Март

Он к ней спешил из несуществованья,
Неся в букете нежность и азарт,
К весне невинной, словно на свиданье,
Явился светом долгожданный март!

Он расплескал тепло свое несмелое
И ласку первых утренних лучей,
И дрожь звенела музыкой капельною,
И смех ее пролился, как ручей.

Март трепетно обнял весну за плечи,
Сползла стыдливо снежная вуаль.
Растопит льды загадочное вече,
И растворится зимняя печаль.

А облака, очнувшись, стали выше,
Их разбудил восторженный скворец.
Набат сердец весны и марта слышен,
Благослови на счастье их, Творец!

Апрель

Жаворонок ликующею притчей
Напоил простор хмельных полей.
На крылах огромной стаи птичьей
Воротился ветреный Апрель!

Нежный пух подарит скромным лозам,
Растворяя льдинок хоровод.
Растревожит радуги и грозы,
Ливнями умоет небосвод.

Расцелует почки в вешних грезах,
Растеряет зелень у алей,
Он прильнет к застенчивой березе,
Ароматом сока захмелев.

Как по волшебству жизнь оживает –
Милость несказанная небес!
Словно в рай ворота отворяя,
Радуйся, Земля! Христос Воскрес!

Май

Я слышала сегодня на рассвете
Ту музыку, как будто бы в раю –
Май исполнял кантату на кларнете,
Пел в унисон маэстро-соловью...

То за рояль садился величаво,
Он был непревзойденный виртуоз!
И зелень опоила соком травы,
И ароматом спелых майских рос!

Лишь прикасался он к аккордеону,
Летел над миром птичий благовест,
Покрылись цветом розовым пионы
И яблони нарядней невест!

Встречает Май Победу на перроне
Ликующим оркестром в вешний час!
На старой, на израненной гармони
Играя неустанно «Венский вальс»!

Новыя імёны

ДЗЕМ'ЯНОВІЧ Раіса Рыгораўна нарадзілася ў 1939 годзе на Гомельшчыне ў сям'і настаўнікаў. Скончыла Мазырскае педвучылішча, філалагічны факультэт Магілёўскага педагагічнага інстытута і больш за сорак гадоў выкладала рускую і беларускую мову і літаратуру ў школах Магілёва і Магілёўскай вобласці. Выдатнік народнай асветы. Узнагароджана медалём «Ветэран працы», ганаровымі граматамі Міністэрства адукацыі БССР і мясцовых улад.

Член літаратурнага аб'яднання «Ветэран» пры Магілёўскім гарадскім савеце ветэранаў.

Вершы пачала пісаць яшчэ студэнткай, прысвячаючы іх прыгажосці роднай зямлі, гераічнай гісторыі беларускага краю, філасофіі жыцця.

Брэсцкая крэпасць

Ля каменняў стаю ў глухім аняменні,
Навакольнага шуму зусім не чуваць –
І, здаецца, я чую: гавораць камені,
Як байцы ў сорак першым пачалі ваяваць.

Як у чэрвені хмары вецер з заходу ссунуў,
І паліўся на крэпасць з іх агонь і свінец.
Як ардой незлічонай вораг к крэпасці хлынуў,
Несучы разбурэнні, катаванні і смерць.

На скамечаным полі, дзе не гояцца раны,
Не змываюць дажджы агнямётаў сляды –
Тут змагаўся Гаўрылаў, тут загінуў Наганаў –
Увайшоў у бяссмерце палітрук малады.

Многа кветак чырвоных ля магіл-абеліскаў,
На палітай зямлі яны шчодра ўзышлі.
Гэта чырвань крыві і сцягоў прамяністых,
Пад якімі байцы ў атакі ішлі.

Што ні крок – то легенда, што ні камень – то помнік,
Помнік людзям, чый подзвіг бессмяротны навек.
Прыпыніся. Паслухай. Паглядзі і запомні:
Тут жыццё аддавалі за цябе, чалавек!

Літаратурную старонку падрыхтавалі: Аляксандр Казека і Святлана Казека.